

ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ. — 'Ο ανθοπόλεμος.

(Πίνακας του Γιοζέ Μπενλιού)

ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΗΑΣ

(Κρητική παράδοση)

Στήν περιφέρεια του Κάτω Μυλοπόταμου της Κορήτης, στο νομό Ρεθύμνης, ύπαρχουν δυο παλιά χωριά, η 'Αλφά και το Σκορδύλιο, πού γειτονεύουν και βρίσκονται τό ενα κοντά στ' αλλο, άλλα χωρίζονται από ένα βαθύ λαγκάδι κι' έτσι δεν μπορούν να επικοινωνήσουν επύκολα άναμεταξύ τους.

"Όταν λοιπόν οι κάτοικοι των δύο αυτών χωριών θέλουν να συνεννοῦν για κάτι, στέκονται στις δυο άκρες της λαγκαδιάς κι' άρχιζουν την κοινέντα. Γιατί δύοις φωνάζει άπο τό ένα χωριό, άκούγεται χωρίς δυσκολία άπο τον άλλον άντρινον τους.

Τά χωριά αυτά σήμερα κατοικούνται βέβαια καθ' όλοκληραν άπο "Ελλήνας. Στά χρονία δικαίως της Επαναστάσεως του 1821, στην 'Αλφά καθόντουσαν μονάχα Τούρκοι και στο Σκορδύλιο άποκειστικά χριστιανοί.

Οι άλλοθησοι κάτοικοι της 'Αλφάς στήν κάτω άκρη του χωριού, πρός την άνωτοική πλευρά, έλκαν χτίσει έπιτηδες άπο κοινού ένα σπίτι, με τὸν σκοπὸν νὰ μαζεύνονται έξει άπο καιρὸ σὲ καιρό, νά τρωγοτίνον, νά χορεύουν και νά γλεντούν.

Στὸ σπίτι αυτό, πού είχε και δεύτερο πάτωμα, τὸ λεγόμενο τοντογιότι «χοροντάσι», γινόντουσαν δργιώδη γλέντια, στὰ διοια λύθαιναν ἀκούσιως μέρος και πολλές χριστιανές.

Κάποιο τόσο δηλαδή ποιοὶ πιστοί τους 'Αλλάκ ψέλανε νά χορέψουν και νά ξεφαντώσουν μαζινὰ άπο τὰ ιατία τῶν χανουμασῶν, κατέβαινε ένας ἀπ' αὐτοὺς κατά τὸ ρήγαν στὸ φρούριο τους φαραγγιού και φωνάζει στοὺς ἀπέναντι χριστιανούς του Σκορδύλιον:

-- "Ε. Σκορδύλιανάκια, άπονε ωδάζουμε χορόντασι. Μονάχα νά μήν ξεχάστε νά μάς στείλετε τίς τσούρες σας!..."

Άντο δρόσους. "Πι λακωνική αὐτὴ παραγγελία ίσοδυναμούσε μὲ σουλτανή διαταγὴ γιὰ τοὺς άμυριούς τους σκλαβομένους. Κάλε αύνταντον και κάθε δημοφῆ παντρεμένη ήταν υποζευμένη νά λουστῇ, νά χτενιστῇ, ν' άλλάξῃ και νά έτοιμαστῇ για τὴν δργιώδη γιορτή.

Κατόπιν ἔσμιγαν ὥλες σὲ μιὰ σινοδεία και κατέβαιναν μαζὶ στὴ λαγκαδιά, σινοδεύμενες άπο μεριούς γέρους τοῦ χωριοῦ. Τὸ μέρος τὸ ὄρισμενο γιὰ τὴ συνάντησι, ήταν τὸ «ερυσούλια», διους ἀνάθρους μιὰ μικρὴ πηγὴ.

Μόλις ἔφταναν ἐκεὶ οἱ γέροι, παράδιναν τὶς γυναῖκες και τὶς παρθένες στοὺς Τούρκους ποὺ περίμεναν ἀνυπόμονοι κι' ἀχρόταγοι. "Επειτα γύριζαν πίσω στὰ σπίτια τους και ή χωριανές τους τραβούσαν αντάμα μὲ τοὺς Τούρκους γιὰ τὸ 'Αλφά.

"Όπως είπαμε και παραπάνω, στὶς πρωτότυπες αὐτὲς δλονυχτίες ἐλάμβαναν χώραν δργα τρομερὰ και ἀφάνταστα, εἰς βάρος πάντα τῆς τιμῆς τῶν ἀπροστατεύτων γυναικῶν, ποὺ τὶς είχε ωζεὶ ή τίγη στὰ χέρια τῶν τυφάνων τους. Ποιός δικαίως τολμούσε νά φέρει ἀντίφερη στὴ θέληση τῶν σκληρῶν κυριάρχων;" ***

"Αμα τελείωνε τὸ γλέντιον νά φέξη, οἱ ξενιχτισμένοι Τούρκοι δέλιαν τὴ συγκέντρωσι κι' ἔστελναν πάλι ἔναν ἀπὸ τὴ συντροφιὰ τους νά φωνάξῃ τὸν Σκορδύλιανος γιὰ νά κατεβοῦν στὴ λαγκαδιά και νά πάρουν τὶς νοικονησές και θυγατέρες τους.

Μιὰ βραδείη, ἔνας Σκορδύλιανός, Μανωλάκης τ' ἀσθάνθη φωβερὴ περιέσγαια μέσος του άποστασίσε νά πάντα κονφύστηκε, ήταν μπορούσε, τὶ γινόταν στὸ χορό ἐκείνο τῆς ντροπῆς και τοῦ ἔξευτελισμοῦ.

"Αμα νύντωστε λοιτόν, κοινουλώθηκε μ' ἔνα μανδύα, κατέβηκε στὴ λαγκαδιά και βγήκε στὸν 'Αλφά, τὴν ώρα ποὺ διρρήθη τὸν Τούρκων ἔδινε κι' ἔπαιρνε στὸν δντᾶ, γιατὶ ἔσείνη τὴ νύχτα είλην πάλι τὴ συντιμισμένη διαστέδασί τους.

Μά για κακή του τύχη, ἐνώ στεκόταν ἀπέξιν και κύτταξε, τὸν εἶδε ένας ἀπ' τοὺς Τούρκους, τοῦ μίλατηη, αἴτος ἀπορίθμησε κι' ἀπὸ τὴ φωνὴ του τὸν κατάλιπε ποιός ήταν.

-- "Ε. Μανωλάκη! τοῦ φώναξε τότε. Που πᾶς ἀπὸ δῶ;

-- Νά, ἀγά μου, περνᾶ ἀπὸ τὸ χωριό σας και τραβάω γιὰ τὸ δικό μου, είτε δο Μανωλάκης.

-- "Ωρα σου καλή, λοιπόν. 'Αλλά ποιν φύγεις, ἔλα μαζή μου γιὰ νά ίδης και τὶς χωριανές σου πῶς χορεύνουν..."

-- Λητάρε με, ἀγά μου ποινυχονεμένε. "Ιντα γυρεύω γώ στὸ χορό;

-- Μηρέ ἔλα πού σου λέω, γιατὶ θὰ σὲ πάρω μὲ τὸ στανιό.

Τότε δο Μανωλάκης, θέλοντας και μή, τὸν ἀκο-

λοιόθησε και μπήκε στὸν δύνα, ἀπάνω στὴ βράσι τοῦ χοροῦ και στὴ ξάλιη τῶν χαροκόπων.

— Καλῶς τὸν Μανωλάκη! φώναξαν οἱ Τοῦρκοι. Πᾶς μὲ τὸ καλὸ μῆτρα πόλισες ἐδῶ; Ήρθες, φάνεται, νὰ ιδῆς τὶς χωριανές σου. "Ε, παιδιά, δόστε και τὸν Μανωλάκη νὰ πῃ, γιατὶ διψάει. Κι' θυτερα θὰ τὸν βάλοιμε νὰ χορεψῇ κιόλας...

'Ο Μανωλάκης, βλέποντας τὴν καλὴ ὑποδοχὴ τοῦ τοῦ ἔπαναν οἱ Τοῦρκοι, ἀνάστηε κι' ἀνακονφίστηκε. 'Αλλά' αὐτὸς δὲν βάσταζε πολὺ.

Σὲ λίγο τοῦ ἐφερον ἔνα τάιο νερῷ-καὶ τὸ ἡπειρε, χωρὶς νὰ ωτήσῃ γιατὶ τοῦ τὸ ξεῖναν. "Ετείται τοῦ παρονταίσαν δεύτερο και τὸ ρουτζῆς εἰ αὐτό. "Οταν δὲν τὸν πῆγαν και τρίτο, τότε πειά θέλησε νὰ διαμαρτυρηθῇ:

— 'Αινάν! Δέν θέλω ἄλλο...

— "Οζι! Θύ το πηῆς...

Και τὸ ἡπειρε, κι' ἥπιε ἀζόμα κι' ἄλλα, κι' ἄλλα πολλὰ τάσια μὲ νερό, δόλοκληρη στάμνα σχεδόν, ὕδαταν φούσκωσε και πῆγε νὰ σάσαν.

Κατόπιν τὸν ἐσήκωσαν και τὸν ἑβαλαν μὲ τὸ στανὸ στὸ χερό τους. Ἀρχισαν τότε νὰ τὸν σπράχνουν και νὰ τὸν δέρνουν, νὰ τοῦ δίνουν κλωτσιές και χαστούκια, ὕστον τὸν ἔκαναν τὸ ἀλιτοῦ κι' ὁ καράμιος δ Μανωλᾶς ἔπεισε κάτω λιγομένος, ζαλισμένος, λιποτυμισμένος ἀπὸ μαρτύριο.

Ἐπειταὶ οἱ Τοῦρκοι τοῦ ωρίτηκαν ξανὰ και τὸν γρούμισαν μὲ τὶς κιλιτσιές κάτω μὲτο τὴν σκάλα. 'Ο Μανωλᾶς σηκώθηκε κοντά-στραβά και μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα σύρθηκε ὡς τὸ χωρίσ του, δην εἶδε κι' ἔπαιε νὰ γιανή...

* * *

— Άλλαν κι κατάστασαι αὐτὴν ή ἀφορητη δὲν μποροῦσε νὰ βιστάξῃ μέχρι τέλους και οἱ κάτοικοι τοῦ χωριστανοῦ χωριοῦ, ποὺ πλήρωναν ἔναν τέτοιο σκληρὸν φόρο στοὺς ἔχθρους τῆς πότερως των, ἀποφάσισαν νὰ τοὺς ἐκδικήσουν.

Μάζευτηκαν λοιπὸν μιὰ νύκτα διοι οἱ γέροι τοῦ Σκορδούλου στὸ σπίτι τοῦ πατα και συγκρότησαν συνθεόνιο γιὰ τὸ μέτρα ποὺ ἔπεισε νὰ λάβωνταν κατὰ τῶν τυράννων τους. Είπε ὁ ἔνας τὴν γνωμήν του, είπε ὁ ἄλλος τὴν δικήν του και στὸ τέλος κατέληξαν σ' ἔνα σχέδιο, τὸ ὅποιο ἀρχισαν νὰ μετετοῦν και τὸ δόπιο ἀποφάσισαν νὰ ἐφαρμόσουν μόλις θὰ τοὺς ἐδινόταν καιρός.

Ἐξείνες τὶς ἥμερες πλησιάζουν ή 'Αποροής κι' οἱ Τοῦρκοι δὲν μποροῦσαν νὰ τὶς περάσουν χωρὶς τὸ συνηθισμένο τους ξεφάντωμα. "Ένα βράδυ λοιπὸν κάποιος ἀτ' αὐτὸν κατέβηκε στὴν ἀπόκρη τοῦ λαγκαδιοῦ και φώναξε:

— Ε, Σκορδούλιανάια! Μεθανόρι έχουμε 'Αποροής και θέλουμε νὰ χορέψουμε. Γι' αὐτὸ

νὰ μῆς στείλει, τὸ δίγνος ἄλλο, τὶς γυναικες σας και νᾶντι μασκαρεμένες, γιατὶ ἀλλοιδὲς δὲν θὰ τὶς δεχτοῦμε...

Τότε οἱ Σκορδούλιανοι ἀποφάσισαν, μιὰ και τοὺς δινόταν τέτοια εὐάρσια, νὰ βάλουν σ' ἔνεργεια τὸ σχέδιο τους και νὰ πάρουν ἐπὶ τέλους ἐκδίκησι γιὰ τὰ μεγάλα τους δεινά.

"Οταν θήρει τὸ δώρισμένο βράδυ, καιποὺ δεκαπενταριά ὡς εἴκοσι Σκορδούλιανοι ὄλοι νέοι και δυνατοί, ντυθήκαν γυναικεια ρούχα, βάλοντες στὸ πόδιστρο τους μάσκα γιὰ νὰ μὴ γνωρίζουνται κι' ἄμα νύχτως, κατέβηκαν τὴν γερόντων στὸ φρουσοῦλλο, ὃπου τοὺς περιμέναν και τοὺς παρόλαν στὸ χορό και τοῦ Τοῦρκοι.

Τὰ παλλήγραφα αὐτὸς ήσαν δλα τοὺς ἀμούστακα και τρυφερὰ και οἱ Τοῦρκοι δὲν γειλόντουσαν και θὰ τὰ περινόδων γιὰ γυναικες, ἀκέμα κι' ἀν δὲν ἐφορούσαν τὶς μάσκες ποὺ ἔκριναν τὰ πρόσωπά τους.

"Οδηγήθηκαν λοιπὸν ἀπὸ τὸν συνοδούς των στὸ σπίτι τῆς διαφθορᾶς και ἀμφούς ἔφαγαν κι' ἔπιαν πλουσιοπάροχα, ὑποχρεώθηκαν νὰ μπούν στὸ χορό και νὰ

χορέψουν.

Οι Τοῦρκοι είχουν ἀπὸ παλλήρα τὴν συνήθεια νὰ βάζουν μιὰ μιὰ τὶς γυναικες νὰ λένε ἀπὸ ένα τραγούδι. Τὸ τρα-

γούδι αὐτὸς τὸ συνώδευαν οἱ λυρατζῆδες μὲ τὴ λύρα τους κι' ἐχόρευαν δὲλοι μαζὺ ξεφερνιασμένοι. Αὐτὸς λοιπὸν θὰ γινότανε και τώρα.

Οι νέοι χριστιανοί, ξέροντας ποιὸς θάταν ὁ ρόλος τοὺς τὴν νύχτα ἐκείνη, είχαν ἐφοδιαστεῖ μὲ κάτι μαχαίρια τροχισμένα ποὺ κόβανε σὲ σύραφια και ποὺ θάκαναν ἐπὶ τέλους τὸ θαύμα τους.

Ἐπίσης είχαν συμφωνήσει ἀπὸ πρίν, στὸ τραγούδι ποὺ θὰ λέγανε τοίτο στὴ σειρά, γάρ ωριτοῦν ἀποφασιστικά πάνω στὸν Τούρκους και νὰ τὸν σφάξουν όλους, χωρὶς ν' ἀφήσουν οὐτ' ἔνα ζωντανό, μην εύχεται μαρτυρήσει τὸ μεγάλο φονιό.

"Οταν λοιπὸν ήρθε η σειρά τοῦ τρόπου νέου γάρ πη τὴ μαντινάδα του, αὐτὸς τραγούδησε πονεμένα και παραπονιάρικα τὸ παρακάτω δίστιχο:

Πάρε μου, Χάρε, τὴν ψυχὴ πεστήγεσα μιὰν ὥρα
γιὰ δὲ βαστῶ τὰ βάσανα ποὺ βάσταγα ὥς τὰ τώρα.

'Ο Χάρος διώσ ποὺ ἐπεκαλεῖτο μὲ τόσο πάλιος, δὲν ἐπούρετο νὰ πάρη τὴ δική του τὴν ψυχὴ, μᾶς τὴν ψυχὴ τῶν Τούρκων τῶν σκληρόκαρδων.

Στὸ συνθήμα αὐτὸς, οἱ εντεληγανῆδες Σκορδούλου τράνησαν μὲ μιᾶς τὰ κορτερά μαχαίρια τους και χίνησαν ἀπάνω στὸν Τούρκους ποὺ ήσαν μισο-ξαλισμένοι ἀπὸ τὸ κρασί και δὲν περιένεν ποτὲ παρόμοιο ξαφνικό.

Ἐπαπολούθησε ἀγάρι σταγή τῶν βδελυρῶν χριστιανούχων, ποὺ ἔπεισαν όλοι τους κατὸ πατακινού ἀπὸ ἀματα, πέταξαν τὶς μάσκες τους και πέρασαν χαρούμενοι στὸ λυτρωμένο τους χωρό.

"Οταν ἔπτασαν στὸ Σκορδούλιο, ξημέρωνε ή Καμαρή Δευτέρα, γιατὶ η περασμένη βραδειά ήταν ή τελευταία τῆς 'Αποροής.

"Ο παπᾶς κι' οἱ ἄλλοι χωριανοί, ποὺ ξέραντε τὸ προμέρο κι' ἐπικίνδυνο σχέδιό τους, τοὺς περιέμεναν στὴν ἐξιλησιανή κι' ἀπὸ τὸν διάτορες εὐήξεις, τοὺς δέντρων συγώρεσι και γύρισαν μαζὺ στὰ σπίτια τους.

* * *

"Οταν ἀγόρευαν Λητήθηκαν οἱ ἀγάρες ἀπὸ τὸν δικούς τους και βρέθηκαν σταγανούσα στὸ Σκορδούλιο σπίτια, ξήνιες ἀρκετή ἀναστάτωσι στὰ γύρω τοιχοχώρια και ἀπειλήθηκαν σοβαρά γενοντά έκ μέρους τους.

Ἐπτυχῆς, γιὰ τὴν καλὴ τύχη τῶν χριστιανῶν, κάποιος ἀπορέτης ποὺ ήταν θέλοινε, ξέλισε τὴν γυναικεια ρούχα, κατέβηκε στὸν Τούρκους και τὴν διάτορες διάδικτης τοὺς πῶς δὲν τοὺς ἐσκότωσαν οἱ χριστιανοί, ἀλλὰ τοὺς ἐτιμώσοις ὁ Θεός γιὰ τὶς ἀδίκιες και τὶς μάσοδιες των...

— Κατέβηκε, τὸν είπε, ένα ετζίνια (τεντυμένος διάδημα της θεοτοκίας) και τοὺς σκότωσε γιὰ νὰ μὴν κολάσουν και τὸν ἄλλον Τούρκον μὲ τὶς μάσοδιες των...

Οι Τοῦρκοι, ἀπλοίσκοι και δὲν διεισδάμενοι δηνος ήσαν, ἐπίστεψαν τὸ παραμύθι και δὲν ἔγινησαν ἀπὸ κανένα λόγο γιὰ τὴν διαδική δολοφονία τῶν ἀγάρων.

ΓΝΩΜΙΚΑ

Τὸ νὰ ἀπατᾶται κανεὶς είνε γνώσιμα κάθε ἀνθρώπου. 'Αλλὰ τὸ νὰ ἐπιμένει στὴν ἀπάτη του είνε δειγμα παραφρονος.

Κι κέ ων.

Είνε ταπεινή και ἀνάξια ή καρδιά ποὺ μπορεῖ νὰ συντοιχισθῇ ἀπὸ τὴν περιφρόνηση μιας φιλάρεσσης.

Δύττον.

ΜΠΑΛ ΝΤ ΑΝΦΑΝ

(Πίνακας τοῦ Ζεφφρουά)

γιὰ — γιὰ νὰ σωθῆ, ταίνεται, τὸ Σκορδούλιο ἀπὸ τὴν καταστοσιά τοῦ περίμενε και γιὰ νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴ του ἀπὸ τὸ κοίμα τῆς ἀλαζοποτίστιας — παρουσιάστηκε στὸν Τούρκους και τὸν διάτορες γιὰ τὸν πόδιστρον τοὺς οἱ χριστιανοί, ἀλλὰ τοὺς ἐτιμώσοις τοὺς πῶς δὲν τοὺς ἐσκότωσαν οἱ γυναικεια ρούχα, και τὶς μάσοδιες των...

— Κατέβηκε, τὸν είπε, ένα ετζίνια (τεντυμένος διάδημα της θεοτοκίας) και τοὺς σκότωσε γιὰ νὰ μὴν κολάσουν και τὸν ἄλλον Τούρκον μὲ τὶς μάσοδιες των...

Οι Τοῦρκοι, ἀπλοίσκοι και δὲν διεισδάμενοι δηνος ήσαν, ἐπίστεψαν τὸ παραμύθι και δὲν ἔγινησαν ἀπὸ κανένα λόγο γιὰ τὴν διαδική δολοφονία τῶν ἀγάρων.

